

Z P R A V O D A J

Číslo:
72

Ročník:
2010

SPOLEČNOST SBĚRATELŮ ČESKOSLOVENSKÝCH KNIHTISKOVÝCH ZNÁMEK

Zpravodaj společnosti sběratelů československých knihtiskových známek je neprodejnou tiskovinou, vydávanou pouze pro vnitřní potřebu členů společnosti. Je vydáván nepravidelně, nejméně 2x do roka. Za redakční úpravy odpovídají a na přípravě se podíleli členové společnosti. Rukopisy, články, připomínky, nové poznatky či jinou korespondenci pošlete na adresu: Radovan BANERT, Trávníčkova 1765/7, PRAHA 5 - Stodůlky, 155 00

e-mail: banert@seznam.cz

OBSAH

Osah.....	Str. 2
Pozvánka.....	Str. 2
Hradčany 1h na celinách.....	Str. 3 – 4
Holubice 25h modrozelená, 1typ.....	Str. 5 – 6
OR 50h – Kdo zodpoví tuto otázku.....	Str. 7
OR 50h zel. TD3 – R na ZP69-70.....	Str. 8 – 10
Shodné odchylky v zoubkování známek další desky.....	Str. 10
NV 1 – Sokol v letu 2 hal.....	Str. 11 – 13
Spěšná 10 hal.....	Str. 14 – 18

!! POZOR NEPŘEHLÉDNĚTE !!

POZVÁNKA

Pozvánka na naše první setkání členů Společnosti sběratelů čs. knihtiskových známek v letošním roce, které se uskuteční v sobotu dne 13. března 2010 v 9,30 hodin, již tradičně v zasedací místnosti AGROPOLU a.s., Praha 1, Opletalova ulice č. 4. v prvním patře. Výstupní stanice METRA je Muzeum.

Jako obvykle budou přítomni vedoucí jednotlivých pracovních skupin a znalci SCF pro knihtisková vydání čs. známek. Setkání můžete rovněž využít k nabídnutí svých přebytků, nebo při troše štěstí, získat chybějící známky do svých sbírek

Vedení SKZ

Hradčany – hodnota 1 h na celinách.

Nežli se zmíním o použití této hodnoty na celinách, chtěl bych ukázat na některé filatelistické zajímavosti. Ta je ke stále velkému množství známek, ba i celých přepážkových listů na trhu, vhodná pro začínající studijní sběratele této emise. Jen několik údajů.

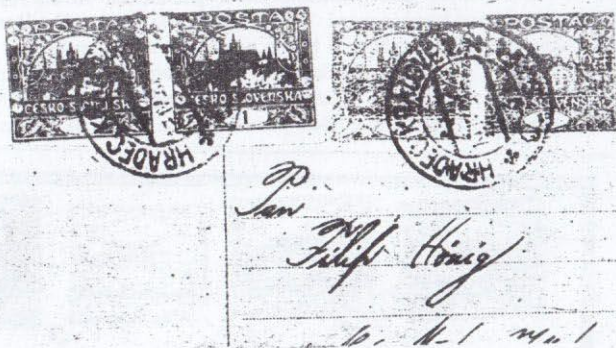
Hodnota 1 h byla vydána 14. března 1919, náklad činil přes 16 milionů kusů, vyskytuje se ve čtyřech barevných odstínech a jednom úředním zoubkování, papír je nažloutlý v tloušťce od 0,05 mm až do 1 mm. Pro výrobu dvou tiskových desek byl použit, stejně jako u jiných hodnot, jeden negativ. Monografie I sice uvádí, že pro každou tiskovou desku byl použit samostatný skleněný negativ, protože nejsou známy sekundární deskové vady. Sekundární deskové vady však popsal v roce 1977 ve své studii pan Evald Larsen a u nás je publikoval ing. Jan Kolář ve svém článku ve Filatelii č. 14 z roku 1987. Ten také vydal Studii k rekonstrukci 1. a 2. tiskové desky hodnoty 1 h.

Tato hodnota nebyla jako jednoznámková použitelná, mohla být použita jako vícenásobná nebo kombinovaná s jinou hodnotou emise Hradčany. A právě v kombinaci se známkou hodnoty 3 h byla používána na dopisnice, ale jak jsem ukázal ve svém článku Celiny ve Zpravodaji č. 71 i na poštovních poukázkách.

Na prvních dvou obrázcích je ukázka použití známek 1 h k dofrankování rakouské a uherské dopisnice 8 haléřů po zvýšení poštovního na 15 h ve II. výplatním období.

Na dalších ukázkách je první československá dopisnice (CDV 1 – přetisk na rakouské dopisnici Karel 8 h) dofrankovaná na 15 h, dále pak dopisnice 15 h (CDV 14) dofrankovaná na 20 h pro III. výplatní období. Na další ukázce je zálepka (CZL 1) dofrankovaná na 30 h pro III. výplatní období.

Další nová studie

Holubice 25 h modrozelená, I. typ

Autorský kolektiv J. Kašpar, J. Moravec a M. Kašpar zpracoval soubornou studii známek Holubice 25 h, I. typ.

Studiem několika přepážkových archů a dalšího známkového materiálu bylo ověřeno, že k tisku byly použity pouze dvě tiskové desky, jak uvádí Monografie. Tyto TD spolu se dvěma TD určenými k tisku novinových známek Sokol v letu 5 h byly sestaveny do čtyřdeskové tiskové formy, jejíž otisk je mj. umístěn i v expozici Poštovního muzea v Praze.

Obě TD jsou bez ochranných rámců či jiných záměrných označení. Rozlišení na prvou a druhou TD je provedeno pouze podle jejich umístění v tiskové formě. TD umístěná vlevo, s barevným nápichovým bodem v okraji před 41. známkou je označena jako první. Studiem přepážkových archů byly zjištěny charakteristické odchylky v počítadlech.

U 1. TD pod ZP 95 je v počítadlovém údaji 12.50 deformována pravá dolní část číslice 0 a pod ZP 96 není v počítadle 15.- zcela dotištěna levá část spodní patky číslice 1 (obr. 1). Na druhé TD je pod ZP 91 nedotištěna levá spodní část číslice 2 v počítadle 2.50 (obr. 2).

Studiem odchylek v obrazu a kresbě známky na archovém materiálu i větších blocích známek nebyla zjištěna žádná patrnější oprava provedená před ani během tisku známek. Bylo zjištěno 23 vad negativu, které lze nalézt na 16-ti známkových polích. Jejich vzhled a příslušnost k známkovým polím jsou schématicky znázorněny na obr. 3.

Ve 40-ti stránkové studii je verbální popis a vyobrazení všech zjištěných odchylek v obrazu a kresbě známek na jednotlivých známkových polích. Pro praktické použití je studie opatřena již tradičním rejstříkem.

Studie je vydána ve formátu A4 a její cena je 100.- Kč. Zájemci si ji mohou objednat na adrese: Jaroslav Moravec, Krynická 494/7, 181 00 Praha 8.

- autoři -

Obr. 3

OR 50h – Kdo zodpoví tuto otázku?

Při prohlížení černotisků známek Osvobozená republika hodnoty 50 hal. jsem objevil vadu. V nápisu POŠTA je v písmenu A zkrácena ve spodní části pravá nožka. Původně jsem si myslel, že u černotisku se jedná o zalití barvou. Ale jaké bylo moje překvapení, když jsem tutéž vadu objevil na známce 50 hal. barvy zelené. Víme, že k tisku bylo použito stejných štočků také pro známky barvy červené, má snad některý ze sběratelů – specialistů tuto známku v barvě červené. A nebo vlastní některý sběratel pásku, blok, kde se tato vada nachází a podle které by se dalo určit známkové pole a tisková deska. Dejte vědět. Předem děkuji za spolupráci.

KOŠŤÁL Václav

Osv. republika 50 h zelená – tisková deska 3 – retuše na ZP 69-70

Při postupné rekonstrukci tiskové desky 3, zhotovené podle 1. negativu, bylo přihlíženo také k odchylkám existujícím ve vodorovných i svislých řadách zoubkování známek a bylo zjištěno, že:

- a/ všechny známky ve sloupci známkových polí 10 až 100 mají v pravém zoubkování první otvor vychýlený směrem k obrazu (šipka)),
- b/ od počátku zoubkování známek zřejmě perforační liště chyběla jedna jehla v důsledku čehož na všech známkách ve sloupci známkových polí 9 až 99 chybí ve vodorovných řadách 14. otvor (viz šipky a obrázek ve Zpravodaji č. 71, strana 19).
- c/ v závěru zoubkování známek byla chybějící jehla doplněna, takže u malého počtu známek již perforační otvor nechybí.

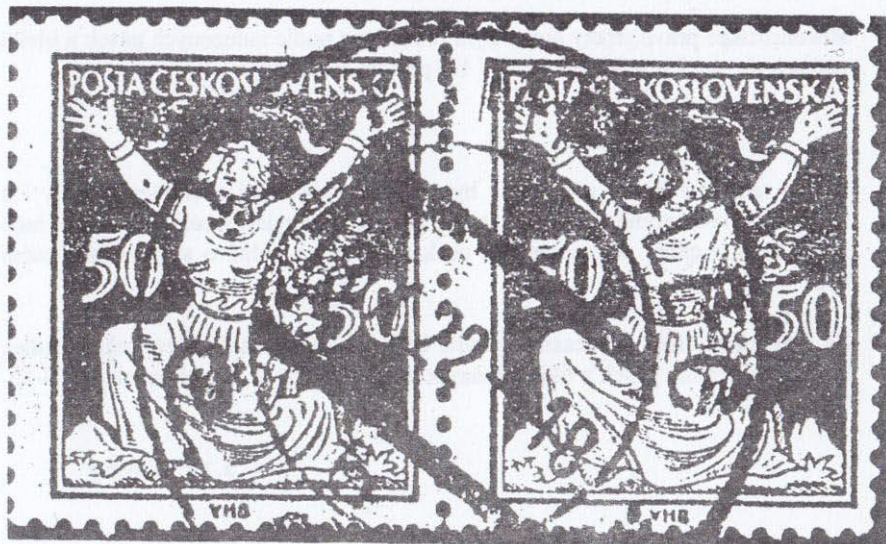
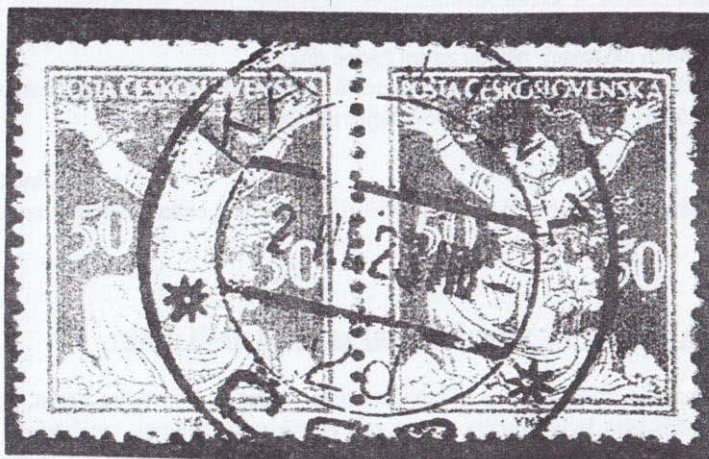

V téměř dokončené rekonstrukci pravé strany archu známek jsou zařazeny známky s vadami sestavy, 1. negativu a deskové vady, na nichž se nachází uvedené perforační odchylky. Nálezy pásek se známkami s chybějícím 14. otvorem pocházející z 3 desky jsou zatím ojedinělé.

Mezi tyto již určené patří pásy se známkami prokazatelně pocházejícími ze známkových polí 69 – 70:

- na prvním obrázku známek **bez chybějícího** 14. otvoru jsou obě známky s původními vadami 1. negativu,
- na druhém obrázku známek s **chybějícím** 14. otvorem jsou známky opět s původními vadami 1. negativu,
- na třetím obrázku známek s **chybějícím** 14. otvorem jsou obě známky **retušované**. Zatím nalezeny jen dvě pásy.

Je tedy zřejmé, že známky se shodnými vadami či retušemi existují s oběma variantami odchylek ve vodorovném zoubkování. Dodávám, že kontrolním znakem u ZP 69 je kromě VS také skvrnka na spodní části písmene V ve VHB (viz šipky).

Mimo výše uvedených známek, je potvrzena existence obou odchylek v zoubkování také u známkových polí 79 – 80. U všech ostatních dosud chybí důkazy. Obracím se proto na všechny sběratele s žádostí o zapůjčení nebo xeroxy zejména pásek a bloků známek s nechybějícím nebo chybějícím 14. otvorem. Tato žádost se vztahuje zejména na známky pocházející ze ZP 9-10, 19-20 a 29-30, o jejich existenci nejsou zatím žádné důkazy.

U všech zapůjčených známek či xeroxů majitelům sdělím z jakých známkových polí známky pocházejí. Pište nebo volejte na níže uvedené adresy

J. Chvalovský

Sobínská 681/5 Praha 16100, tel 235301798, e-mail: chvalovsky@seznam.cz

Shodné odchylky v zoubkování známek další desky.

K poznatkům týkajících se zjištění na tiskové desce 3 je třeba dodat, že shodná perforační lišta byla použita znovu pro zoubkování známek vytištěných z dosud neznámé tiskové desky, prokazatelně ale zhotovené podle druhého negativu. Chybějící vady 1. negativu výrazně napomohly k sestavení rekonstrukce.

Rekonstrukce pravé strany archu byla provedena podle nalezených pásek a bloků známek na nichž z velké části chybí 14. perforační otvor.

- - -

U této neznámé desky a desky 3 byly zjištěny chybějící perforační otvory i u známek na levé straně archu. Pokračuje studium odchylek v celé vodorovné řadě zoubkování z cílem stoprocentního prokázání, že se jedná o stejnou perforační lištu.

Za přednostní však v současném stadiu bádání považuji dokončení rekonstrukce 3. desky získáním pásek a bloků známek pocházejících ze známkových polí 9-10, 19-30 a 29-30.

J. Chvalovský

NV 1 – SOKOL V LETU 2 HALĚŘE.

Vážení kolegové.

Byl jsem požádán, abych napsal pár slov o tvorbě studií našich prvních novinových známek do Zpravodaje. Zaměřím se na studii známky NV 1, o které vím nejvíce, protože ostatní hodnoty dělají mi kolegové.

Před časem jsem publikoval studii o výskytu monografických DV na jednotlivých deskách s cílem Vás upozornit na některé závady v Monografii. Bohužel jsem od Vás nedostal žádné připomínky ani nabídku ke spolupráci kromě pana ing. Artura Židka CSc, který mi zpracoval obrázky 7.desky viz ukázka na konci tohoto článku. Tomuto kolegovi ještě jednou za jeho nezištnou pomoc a ochotu děkuji.

Hodnota 2 H byla tištěna 10 deskami, tak jak uvádí Monografie. Z mých i ze zapůjčených studijních materiálů jsem nezjistil, že by bylo desek více. Studii jsem dělal výhradně z celých desek, nebo z jejich větších celků, které jsem vždy bezpečně zatřídil k příslušné desce. U některých z prohlédnutých polí jsem měl k dispozici 3 až 8 polí totožných z různého období tisku takže jsem většinou mohl sledovat vývoj vad i z hlediska opotřeбенí. Je samozřejmé, že filatelisté, kteří budou používat mou studii určitě najdou i DV další, pocházející z jiného období tisku. Zatím jsem prohlédl a zaevidoval 924 polí z celkového počtu 1000. Ve studii jsem uvedl jen ty DV, které jsem viděl 3x i když některé výrazné DV, které jsem opominul, se mohou na jiném srovnávacím materiálu vyskytovat. Bohužel u 9.a10.sloupce 6. a 9.desky a ZP 1 až 20 5.desky jsem pole viděl jen 1x případně 2x. Proto Vás prosím o zapůjčení nebo odprodej uvedených polí, abych mohl svou šestiletou práci dokončit.

Studie 2 h bude koncipovaná trochu jinak než studie Hradčan, Holubice, OR případně Doplatních známek. Důvodem je velké množství leptaných desek, se kterými je obtížnější manipulace než u hodnot dvoudeskových či čtyřdeskových. U této studie budou prakticky 2 rejstříky. První rejstřík bude souborem vad negativu a společných vad více desek, druhý rejstřík bude rejstříkem typických vad jednotlivých desek. Termínu vad negativu (VN) používám u vad, které jsou na všech deskách a společné vady více desek (SV) jsou vady u 3 a více desek. Možná, že toto označení je trochu nepřesné, protože jsem žádný negativ neviděl a předpokládám, že byl při výrobě každé desky zničen a negativy pro všechny desky byly zhotoveny najednou. V každém případě budou VN + SV uvedeny v úvodní tabulce pro každé ZP s údaji, na kterých deskách se vyskytují. Zatím se mi nepovedlo určit VN či SV na známkových polích 5,10,28 a 96. Na ZP 14 a 15 je jen 1 znak, který je jen na polovině desek a nelze tuto informaci stoprocentně využít.

Když si vezmete obrázkovou část a zapojíte svou obrazotvornost dle mého návodu, představíte si snadno, jak bude studie vypadat. První řádku tvoří obrázky ZP 2 7.desky. Jak bylo výše uvedeno budou v hlavičce uvedeny tyto údaje: číslo známkového pole tj. ZP 2 a typické deskové vady ZP 2 počínaje 1.deskou, pod ní budou obrázky ZP 2 druhé desky atd. až do 10.desky s příslušným popisem. Obrázky ZP 2 všech desek budou ukončeny a bude následovat ZP 3. Ve třetím řádku je monografická vada ZP 9 (označená VN). Když budu mít obrázky ZP 9 všech desek pod sebou, mohu určit monografickou vadu ZP 9 dle jednotlivých desek. Bude pak na sběratelích, zda budou sbírat pouze vady monografické podle desek, nebo další výrazné vady dle mé studie, nebo se pokusí o rekonstrukci hodnoty 2 h podle jednotlivých desek. Samozřejmě budou u každého ZP nejprve v úvodní hlavičce uvedeny VN a SV viz předchozí odstavec.

Co se týče úpravy,budou obrázky od sebe odděleny nápisem 1.deska, 2.deska atd. Velikostí obrázků budou výškově ve velikosti známek tj. 2,5 cm, délkově mohou být obr. prodlouženy např. ZP 3,4 a sběratel si je může upravit do sbírky dle svého přání. Použitá ukázka byla zpracována s cílem zjistit, kolik DV bude únosné do obrázků zpracovat,

protože některá pole zejména z 1. desky mají i více než 20 znaků. Dalším důvodem vzorku bylo zjištění pracnosti zpracování obrázků jednotlivých desek.

Obrázky byly získány skenováním celých archů desek a zvětšením jednotlivých ZP na formát A4 z důvodů snadnějšího vyhledávání DV s následnou kontrolou dle známek a šetření zraku. Touto cestou děkuji dr. Topinkovi, že mi zvětšeniny známek zpracoval. Před vlastním studiem jsem musel obrázky zkontrolovat, protože některé detaily kresby při skenování a následném tisku vypadly zejména prokreslen letek 1 – 5 křídla vlevo, ocasních per a podobně. Musel jsem kontury dokreslit a vyretušovat pecky v papíru, které skener bezpečně zachytil formou teček a skvrn.

Abych oddělil skupiny VN + SV od typických vad jednotlivých desek musím desky 1 až 10 porovnat každé pole s každým. Jedná se o 45 kombinací krát 100 polí tj. 4500 pozorování. Když např. zjistím na ZP 4 7. a 10. desky stejnou DV, musím ji porovnat se všemi 10 deskami. V průměru mám od každého pole 5 ks, takže to činí 50 pozorování. Většinou se jedná o novou VN a tudíž musím opravit texty a příslušné obrázky u všech desek a seznam VN.

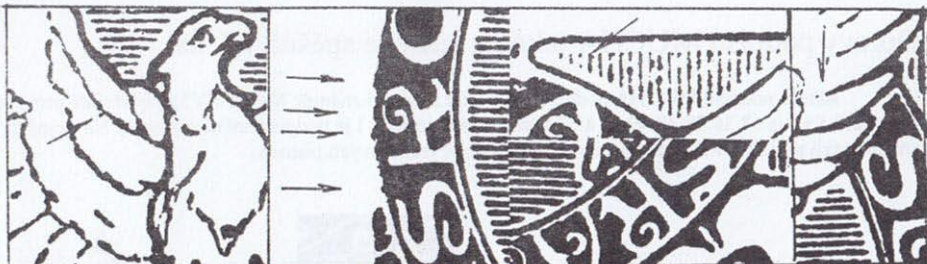
Na některých polích všech desek se některé DV opakují viz obrázky ZP 9: přerušení 1.letky křídla vlevo nebo na ZP 2 přerušení 4.letky křídla vpravo, přerušení 2.linky pozadí pod O v POŠTA atd. Některá ZP jsou určena kombinací těchto drobných vad, na některých jsou vady výrazné a v některých případech výraznější než některé DV uvedené v Monografii. Ty drobné vady mnou popsáné jsou zřejmě v určitém místě obrazu nedostatečně proleptány a jsou náchylné k opotřebení více než jiná místa kresby.

Já Vám všem děkuji za Váš čas, který jste věnovali čtení mého článku. Prosim, pokud máte nějaké připomínky či náměty, případně studijní materiál k zapůjčení či odprodeji, zavolejte mi na telefon

ing. Zdeněk Vomáčka 281860240 mobil 606877942

ZP 1 desek 1 až 10	SPOLEČNÉ DESKOVÉ VADY VÍCE JAK DVOU DESEK:				
	b/	e/	c/	d/	f/
DV nejsou na deskách:	1,4,9,10 5 jen vrub	1,2,8,9 ČN		4	1,2,3,4
a/ RETUŠ ČÁRY PŘES KŘÍDLO VLEVO; 4.VÝPLŇ A PO - MON str.129 b/ Přerušená kružnice před Č /ČESKO/ c/ Vrub v horním obloučku S /SLOV/ d/ Vrub v levé 2 e/ Čára v prvním ocasním peru /různá provedení/ f/ Chybějící čárka vlevo trupu /na deskách 5 až 10/					

ZP2

ZP3

ZP9

ZP20

ZP4

Opravy podpisu MUCHA také na známce spěšná 10. hal.

Retuše podpisu MUCHA podobné, jako jsou známé u známek NV3 a NV5, byly zřejmě provedeny i na známkách S3. Na 18, 28, 29, 48, 49, 57 a 67 známkovém poli TD I je podpis značně seříznutý. Na stejných známkových polích TD II jsou patrné rozdíly v kresbě jednotlivých písmen.

Standardní podoba podpisu MUCHA :

MUCHA na TD I :

18/I

28/I

29/I

48/I

49/I

57/I

67/I

MUCHA na TD II :

18/II

28/II

29/II

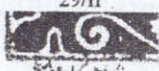
48/II

49/II

57/II

67/II

Změna tvaru písmen je nepochybná, charakteristické je především bílé místo nad příčkou v A, které je na ostatních známkových polích zalito.

Kontrolní znaky :

ZP 18

TD I – Bod nad horním rámem nad L. 2 body v střední části křídla vlevo pod Č a E. 1. listek pravé střední snitky s bodem a spojen se 2. listkem. Bod ve 3. listku levé horní snitky.

TD II – Bod v dolní části křídla vpravo proti V. Bod v těle pravé holubice pod O(SKO).

18/I

18/II

ZP 28

Vada negativu : Přerušený stoněk levé střední snitky.

TD I – Bod na krku pravé holubice. Bílá skvrna spojuje 3. květ s dolním rámem.

TD II – Spojený 1. a 2. listek pravé střední snitky. 1. listek pravé horní snitky spojen s vějířem. Vroubek v dolním rámu pod 5. obloukem a nad ním světlina.

28/I

28/II

ZP 29

TD I – Nárůstek na horním rámu nad O(SKO). 1-2 body u pravého rámu nad dolním rohem. Bodík v střední části křídla vpravo pod L.

TD II – Přerušený 3. lístek levé střední snítky. Body až čárka u pravého rámu proti dolní vlnce. Bod v těle levé holubice. Bod ve střední části křídla vlevo pod ES.

NČN : 2 výčnělky z dolního obloučku Š proti sobě.

29/I

29/II

ZP 48

TD I – Nárůstek na horním rámu nad S(SLO). Velký bod ve 4. listku levé střední snítky. Bodík ve vějíři levé holubice.

TD II – Bod v O(SKO). Přerušený bílý obrys nuly ve 12.00.

48/I

48/II

ZP 49

TD I – Nárůstek na horním rámu nad Č. Body u pravého rámu nad V a E. Bod ve 2. listku pravé horní snítky.

TD II – Bod nad levým horním rohem a v krku levé holubice.

49/I

49/II

ZP 57

TD I – Skvrnka ve 4. listku levé horní snítky. Čárka na zádech levé holubice. Bodík ve 3. a 4. listku levé střední snítky. Bod a skvrnka ve střední části křídla vpravo pod SL. Nula má výčnělek v 9,15 a vrub ve stínování v 1,00. Nad nulou bílá skvrnka.

TD II – Čárka nad levým horním rohem. Přerušený stonek levé dolní snítky.

57/I

57/II

ZP 67

TD I – Levý rám přerušovaný nad Š a pod horním rohem, u tohoto přerušení ještě čárka. Bod na zádech levé holubice. Čárka před seříznutým MUCHA.

TD II – Bod v horní části křídla vlevo pod S.

NČN : Přerušovaný stonek 3. lístku pravé horní snitky.

67/I

67/II

